

Van: Stichting Stoommachine Oisterwijk

Datum: Gewijzigd 14 mei 2019

Onderwerp: Beleidsplan 2017-2020

Inleiding

De Stichting Stoommachine Oisterwijk (SSO) is de formalisering van het vrijwilligersinitiatief uit 2009 om de stoommachine van de in 2001 failliet gegane N.V. Koninklijke Verenigde Leerfabriek (KVL) op te knappen. Voorliggend beleidsplan is de opvolger van het eerste meerjarenbeleidsplan, dat was opgesteld voor de periode 2012 – 2016. In dat eerste plan, dat halverwege de periode is geactualiseerd, zijn de fundamenten gelegd voor het beleid van SSO.

In 2017 is het beleidsplan vernieuwd voor de periode 2017 – 2020. Voor ligt nu – vooruitlopende op een algehele herziening in 2020 – een op enkele onderdelen noodzakelijk geactualiseerd versie. Deze actualisering betreft met name de samenwerking met Polimeks, de nieuw eigenaar van onder andere het machinegebouw, de samenstelling van het bestuur en de financiële gegevens.

1. Algemene informatie

- naam : Stichting Stoommachine Oisterwijk
- afkorting : SSO
- rechtsvorm : stichting
- statutaire zetel : Oisterwijk
- oprichtingsdatum : 26 mei 2010
- postadres : Kervel 9
5061 WG Oisterwijk
- bezoekadres : Almijstraat 18
5061 PA Oisterwijk
- handelsregister : KvK-nummer 50036890
- telefoonnummer : 013 – 523 01 30
- internet : www.destoommachine.nl
- e-mail : secretariaat@destoommachine.nl
- twitter : @destoommachine

2. Korte terugblik¹ en nu

Ruim een eeuw geleden is de voorganger van de KVL opgericht. Dit bedrijf, dat ooit de grootste leerlooierij van Europa was, is in 2001 failliet gegaan. Dankzij het initiatief van Heemkundekring De Kleine Meijerij (hierna DKM) heeft al in 2002 een groot deel van de fabrieksgebouwen de status van Rijksmonument gekregen. Dit betreft ook het machinegebouw en niet in het minst vanwege het interieur met de stoommachine. Desondanks is in de daarop volgende jaren het fabriekscomplex enorm vervallen. De stoommachine, die al een geruim aantal jaren buiten gebruik was, is in enkele jaren tijds van alle gemakkelijk verhandelbare en waardevolle onderdelen beroofd.

¹ Voor meer geschiedenis: Jan van Leest, Van Stoom naar Stroom; de elektriciteitscentrale van de Lederfabriek Oisterwijk; Oisterwijk, maart 2016

De stoommachine verkeerde in deplorabele toestand toen in 2009 Bas de Witte het initiatief nam vrijwilligers te rekruteren voor het opknappen van de stoommachine en daarvoor als juridische paraplu een stichting in het leven te roepen. Gedoogd door de gemeente Oisterwijk – die intussen de eigendom van het KVL-complex had verworven – togen Bas en zijn mannen in de machinekamer aan de slag. In 2010 kwam de stichting, SSO tot stand.

In 2012 is het door de gemeente gedoogde werken in de machinekamer gelegaliseerd door middel van een gebruiksovereenkomst. De gemeente had namelijk al een huurovereenkomst tot eind 2016 gesloten met een horecaonderneming voor de exploitatie van het hele machinegebouw, dus inclusief de machinekamer. De gebruiksovereenkomst was ondergeschikt aan de huurovereenkomst; beide eindigend op 31 december 2016. De gemeente verplichtte zich verder middels een intentieverklaring zich in te spannen om met een nieuwe eigenaar – er was al sprake van verkoop van delen van het KVL-complex aan de provincie Noord-Brabant – afspraken te maken over de betrokkenheid van SSO bij beheer en onderhoud van de machine en de openstelling van de machinekamer voor educatieve en culturele activiteiten rond de machine. In 2013 werd het machinegebouw eigendom van de provincie. De provincie heeft de verplichtingen van de gemeente een op een overgenomen. Het provinciebestuur heeft overigens de procedure voor verkoop van haar KVL-bezittingen begin 2017 in gang gezet. De feitelijke verkoop krijgt in 2018 zijn beslag.

Met de gebruiksovereenkomst heeft SSO de verplichting op zich genomen om voor eind 2016 met de restauratie van de machine zover gevorderd te zijn dat ze elektrisch aangedreven zou kunnen draaien. Er is zo voortvarend gewerkt dat eind 2012 dat al was gerealiseerd. De volgende stap – als tussenstap voor op stoom – draaien op perslucht is in 2015 gerealiseerd; dus nog ruim voor de afloop van de gebruiksovereenkomst. Vervolgens is de voorbereiding van draaien op stoom in gang gezet.

Intussen is SSO ook plannen gaan ontwikkelen voor de functionele invulling van het machinegebouw om daarmee een serieuze gesprekspartner te kunnen zijn voor de exploitant van het gebouw na 31 december 2016. Het ontwikkelde concept komt kort samengevat neer op een horecaonderneming met een museale functie. Daarvoor is al in 2014 samenwerking gezocht met DKM. SSO heeft achtereenvolgens twee plaatselijke horecaondernemers voor dit concept weten te interesseren; uiteindelijk zonder resultaat. Vervolgens is overleg met de provincie gestart om te komen tot een eigen, exclusieve huurovereenkomst voor de machinekamer. Medio 2016 heeft zich een initiatief aangediend tot het vestigen van een bierbrouwerij met proeflokaal in het ketelhuis. Met het zelf ontwikkelde concept in de hand is SSO het overleg tot samenwerking gestart. De wens van de eigen huurovereenkomst kwam daardoor in de ijskast.

3. Doelstelling

3.1. Statutaire doelstelling

Volgens art. 2 van de statuten heeft de SSO ten doel:

- a. de instandhouding van monumenten zoals bedoeld in de Monumentenwet 1988 en in het bijzonder de instandhouding en exploitatie van het rijksmonument Machinegebouw met inhoud en het ketelhuis op het "KVL-terrein" te Oisterwijk;
- b. het terug brengen in de oorspronkelijke staat en het bedrijfsklaar maken van de aanwezige stoommachine in genoemd Machinegebouw;

- c. het bevorderen in brede kring van belangstelling voor techniek en met name kennis van werktuigen met stoomaandrijving als energiebron;
- d. het verlenen van faciliteiten voor onderwijskundige doeleinden;
- e. het verrichten van alle verdere handelingen die met het vorenstaande in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn.

3.2. *Feitelijke doelstelling*

De feitelijke doelstelling wijkt niet af van de statutaire doelstelling. Maar meer geconcretiseerd in eindresultaten, luidt de doelstelling van de SSO als volgt: zorgen dat de stoommachine op het KVL-terrein weer op stoom gaat en blijft draaien.

Al geruime tijd wordt gesproken van machinekamer en ketelhuis als de twee te onderscheiden bouwdelen van het machinegebouw. Het in stand houden en exploiteren van “Machinegebouw met inhoud en het ketelhuis”, zoals hierboven onder a. staat – van het gehele gebouw dus – ziet SSO als een inspanningsverplichting. SSO beschikt niet over de middelen, noch ziet op overzienbare termijn mogelijkheden voldoende middelen te verwerven om dat zelf te realiseren. Daarom zal SSO zich er voor inspannen dat eigenaar en/of huurder dit doen.

Voor zover en zolang een eigen huurovereenkomst met de eigenaar niet haalbaar is, wil SSO middels een samenwerkings- dan wel gebruiksovereenkomst met eigenaar en/of huurder van het gebouw de mogelijkheid behouden de stoommachine naar behoren te restaureren. Het doel van de restauratie is om de machine zo dicht mogelijk naar de staat terug te brengen waarin ze laatstelijk voor de KVL heeft gefunctioneerd. Uiteraard gelden hiervoor de huidige wettelijke voorschriften alsmede technische en financiële mogelijkheden als beperkende randvoorwaarden. Dit voor wat betreft de subdoelstelling ad b, die SSO beschouwt als een resultaatverplichting.

De subdoelstellingen c. en d. worden geconcretiseerd met het houden van Open Dagen, rondleidingen voor o.a. leerlingen van Oisterwijkse scholen, excursies op aanvraag en het periodiek organiseren van het evenement Oisterwijk op Stoom. In deze beleidsperiode wil SSO in de machinekamer ook een museale functie ontwikkelen in samenwerking met Heemkundekring De Kleine Meijerij (hierna DKM) en zo mogelijk de toekomstige exploitanten van het ketelhuis.

Terzijde zij opgemerkt dat de provincie Noord-Brabant deze inzet waardeert. Haar inzet voor behoud van industrieel erfgoed gaat voor wat betreft haar rijksmonument, de KVL-stoommachine niet veel verder dan dat. Overleg over de mogelijke voortzetting van enige financiële ondersteuning van de “huishouding” van SSO is in de loop van 2017 positief afgerond. De provincie zet er zich ook voor in dat SSO een positie krijgt bij toekomstig gebruik en exploitatie van het machinegebouw. Voor SSO is daarbij essentieel het zeker stellen van het publieke belang, waarop in wezen ook haar doelstelling is gericht.

4. *Organisatie*

SSO vormt een vrijwilligersorganisatie. In juridisch opzicht is er alleen het uit vrijwilligers bestaande bestuur, dat de stichting beheert. Daarnaast is er een groep vrijwilligers die meewerkt aan het realiseren van de doelstelling van de stichting.

4.1. Bestuur

4.1.1. Samenstelling bestuur

Volgens art. 4 van de statuten van de SSO bestaat het bestuur uit ten minste drie en maximaal zeven leden. Het bestuur besluit intern bij meerderheid van stemmen. Besluiten van het bestuur zijn alleen dan rechtsgeldig, als de meerderheid van de leden ter vergadering aanwezig zijn. Extern wordt de SSO vertegenwoordigd door het bestuur, dan wel aan twee gezamenlijk handelende bestuursleden, in de personen van de voorzitter, de secretaris of de penningmeester.

Een van de bestuursleden is specifiek verantwoordelijk voor de contacten tussen het bestuur en de vrijwilligers.

Het bestuur van de SSO bestaat op 14 mei 2019 uit de volgende vijf personen:

1. voorzitter : B.M.W. (Bas) de Witte
2. penningmeester : J.M.M. (Jan) van den Hout
3. lid : H.J.J. (Hennie) van de Wiel
4. lid : H.J.W. (Rik) Roemen

Aanvulling van het bestuur is de eigen verantwoordelijkheid van het bestuur.

4.1.2. Beloningsbeleid bestuursleden

Het bestuur bestaat uit uitsluitend uit vrijwilligers. De SSO hanteert een sober beleid ter zake van beloningen. Bestuursleden ontvangen geen honorarium, evenmin vacatiegelden voor vergaderingen, besprekingen of andere werkzaamheden. Dit, overeenkomstig de statutaire bepalingen van de SSO (art. 4, lid 5). Het bestuur heeft verder als beleid geformuleerd geen gebruik te willen maken van de mogelijkheid om een vrijwilligersvergoeding toe te kennen aan haar vrijwilligers, evenmin aan de leden van het bestuur.

Wel kunnen bestuursleden hun daadwerkelijk gemaakt kosten ten behoeve van de SSO declareren:

- reiskosten: € 0,19 per zakelijke kilometer²;
- andere kosten, mits strikt zakelijk: op declaratiebasis.

Voor het declareren van onkosten geldt een speciaal declaratiebeleid. Declaraties van de penningmeester voor gemaakte kosten worden gefiatteerd door de voorzitter. Ervaring leert inmiddels dat veel kosten die bestuursleden maken, niet worden gedeclareerd.

4.1.3. Integriteitsbeleid bestuursleden

Bestuursleden moeten voldoen aan de volgende integriteitseisen:

1. een bestuurslid mag niet aanzetten tot haat of gebruik van geweld, noch gedurende een periode van ten minste vier jaar niet voor het aanzetten tot haat of gebruik van geweld zijn veroordeeld;
2. een bestuurslid behandelt alle mensen in gelijke gevallen gelijk. Hij discrimineert niet wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook;

² Daarbij geldt dat woon/werkverkeer niet wordt vergoed, alleen bijv. autoritten om onderdelen op te halen.

3. een bestuurslid mag zich de afgelopen tien jaar niet anderszins schuldig hebben gemaakt aan misdrijven zoals bedoeld in het Tweede Boek van het Wetboek van Strafrecht of aan economische delicten zoals bedoeld in de Wet op de economische delicten.

Op verzoek van het bestuur dient een (kandidaat-)bestuurslid een Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) te overleggen, waaruit de integriteit blijkt. Kosten van een VOG komen dan voor rekening van SSO.

4.2. *Andere vrijwilligers*

Buiten het bestuur is nog een dertigtal vrijwilligers actief voor SSO. Binnen de groep vrijwilligers is een brede range aan technische kennis en ervaring op diverse functieniveaus aanwezig. Alle benodigde specialismen zijn daardoor direct beschikbaar dan wel via de persoonlijke netwerken toegankelijk.

Aanvulling heeft nog steeds plaats gehad via via, waaronder vooral de netwerken van actievelingen. Ook de Open Dagen hebben nieuwe vrijwilligers opgeleverd met als bijeffect verjonging. Echte campagnes zijn tot nu toe niet nodig gebleken. Gezien de huidige leeftijdsopbouw is te verwachten dat de komende periode de werving van nieuwe vrijwilligers meer gerichte aandacht moet krijgen.

Als de hiervoor genoemde museale functie in de machinekamer gestalte krijgt, zal ook een ander type vrijwilliger, met meer historische en educatieve kennis en vaardigheden nodig zijn. De samenwerking met DKM zal hiervoor mede soelaas kunnen bieden. Daarvoor zal ook een opleidings- c.q. trainingsprogramma moeten worden ontwikkeld. De feitelijke organisatie zal mede afhankelijk zijn van de wijze waarop de samenwerking met de exploitanten van het ketelhuis vorm krijgt.

Voor de financiële vergoedingen van de vrijwilligers geldt hetzelfde als voor de bestuursleden. Een vrijwilligersovereenkomst, waarin rechten, plichten en verantwoordelijkheden van vrijwilligers ten opzichte van SSO en derden worden geregeld, wordt opgesteld.

4.3. *Werkwijze*

“Het bestuur bestuurt en de vrijwilligers werken” is niet de manier waarop SSO werkt. Ook bestuursleden werken samen met de andere vrijwilligers aan restauratie en onderhoud van machinekamer en machine en verrichten evenzo hand- en spandiensten bij voorbereiding en uitvoering van publiekgerichte activiteiten.

Restauratie- en onderhoudswerk wordt voor zoveel als mogelijk en zinvol is opgedeeld en in projectvorm voorbereid en uitgevoerd. Per project wordt een plan opgesteld met een beschrijving van het te verrichten werk, wie het gaan uitvoeren, de benodigde materialen, een begroting van de kosten, de benodigde manuren en een tijdsplanning. Het projectplan wordt voor besluitvorming aan het bestuur voorgelegd. Taken, niet zijnde restauratie- of onderhoudswerk worden in beginsel op vergelijkbare wijze aangepakt. Elke groep heeft zijn voortrekker in de vorm van een projectleider dan wel eerste aanspreekpunt.

5. De klussen die geklaard moeten worden

In onderdeel 3.2 van dit beleidsplan zijn de belangrijke, grote klussen voor deze periode al aangegeven, te weten de verdere restauratie van de machine, de ontwikkeling van de museale functie en de organisatie van de samenwerking met de toekomstige exploitanten van het ketelhuis.

5.1. Het grote werk: van lucht naar stoom

De eerste restauratiefase, draaien op stroom kon al in 2012 worden afgesloten. Draaien op perslucht, als tussenfase voor draaien op stoom, is afgerond in 2015. “Van lucht naar stoom” is de titel van het projectplan voor de inmiddels in gang zijnde restauratiefase 3A. De planning voorziet in afronding voor eind 2019 met – zoals dat heet – draaien op stoom met verloren condens. De stoom wordt dan nog opgewekt met een gehuurde stoomketel. Afgewerkte en gecondenseerde stoom kan dan nog niet opnieuw worden gebruikt en gaat dus verloren. De kosten worden geraamd op € 42 000, exclusief de huur van een mobiele stoomketel. Naar schatting is de inzet van ca. 1 500 manuren nodig.

Fase 3B bestaat uit de installatie van een eigen, vaste stoomketel. De kosten daarvan worden voorlopig geraamd op € 118 000. Voor een nauwkeuriger inschatting van kosten en in te zetten manuren moet meer onderzoek worden gedaan. Realisatie nog binnen de looptijd van dit beleidsplan is wellicht niet haalbaar. De grootste krachtproef is de financiering, terwijl de vraag of de beschikbare ruimte aan de daaraan te stellen eisen voldoet nog beantwoord moet worden.

Stroom op stoom is de laatste restauratiefase. Het doel is de machine weer kunnen laten doen waarvoor ze een kleine honderd jaar geleden is gebouwd: elektrische stroom opwekken. Het projectplan zal nog binnen het bereik van dit beleidsplan worden opgesteld.

5.2. Het kleinere werk

Het kleinere werk dat gedaan moet blijven worden, is in feite niet zozeer klein, maar heeft niet als zodanig te maken met de restauratie van de machine. Het bestaat uit onderhoud van het gerestoreerde deel van de machine, het opknappen van de binnenkant van de machinekamer en de daar direct mee verbonden ruimtes en installaties. Ook het poetsen van de ruimtes en het voorbereiden van de open dagen, tussentijdse rondleidingen, begeleiden van fotoshoots e.d. blijven de aandacht vragen.

5.3. Museale functie

5.3.1. Inleiding

Gegeven de beperkte mogelijkheden is gekozen voor “museale functie” en niet voor de meer pretentieuze benaming “museum”. Zoals eerder gemeld heeft SSO hiervoor samenwerking gezocht met DKM. Vanuit de opvatting dat het rijksmonument machinegebouw met het ketelhuis en de machinekamer met stoommachine voor het publiek zoveel als mogelijk is als één geheel zou moeten functioneren, zijn hierbij ook de toekomstige exploitanten van het ketelhuis betrokken. Gezamenlijk is de volgende visie ontwikkeld.

In één gebouw, dat op zichzelf als industrieel-archeologisch monument al de moeite waard is, kan de moderne mens aspecten van verleden, heden en toekomst beleven. Dit laatste vooral door de combinatie van het ambachtelijke vakmanschap van de brouwerij met toepassing van de modern-

ste technologieën op het gebied van milieu en energie. Daar staat dan tegenover de monumentale stoommachine, die ooit voor de KVL de elektriciteit opwekte en tijdens WO II in noodsituaties zelfs delen van Oisterwijk van stroom voorzag. Daaromheen is er een deels vaste en een deels wisselende expositie van historisch materiaal uit de rijke collectie van DKM.

Hiermee krijgt het toeristencentrum Oisterwijk niet alleen maar een interessant bezoekdoel, dat tevens als aantrekkelijk vertrek- en eindpunt voor de cultuurhistorische wandelingen van de stadsgidsen kan gaan dienen en als halteplaats voor de Parel Express, maar uiteindelijk ook een broodnodige slechtweervoorziening. Vanzelfsprekend wordt ook met andere organisaties en bedrijven samengewerkt voor het aanbieden van toeristisch-recreatieve arrangementen.

Deze visie wordt uitgewerkt in een projectplan, waarmee de benodigde geldmiddelen moeten worden gezocht. Het lijkt waarschijnlijk dat de realisering van het plan gefaseerd zal moeten worden. In de loop van 2018 zouden echter de eerste contouren in de machinekamer zichtbaar moeten zijn.

Speciaal aandacht vraagt de vorming van een groep vrijwilligers voor de functies van suppoost en rondleider. Rondleiders zullen naast kennis van de stoommachine, ook kennis van de relevante geschiedenis moeten hebben, en afhankelijk van hoe brouwerij en proeflokaal hierin betrokken zullen worden, ook van bier brouwen. Instructiemateriaal moet worden samengesteld.

5.3.2. Ondergronds gangenstelsel en economiser

Als het ware vooruitlopend op de ontwikkeling van de visie op de museale functie zijn de afgelopen jaren een tweetal, nu als deelprojecten te beschouwen plannen opgesteld. Dat betreft het direct aan de machinekamer verbonden ondergrondse gangenstelsel en een economiser.

Gangenstelsel

Via het ondergrondse gangenstelsel werden de verschillende bedrijfsgebouwen vanuit het machinegebouw voorzien van stroom en stoom. Het projectplan voor het toegankelijk maken van het gangenstelsel voor het publiek is door het bestuur goedgekeurd. De kosten zijn begroot op € 3 400. In 2017 is met de uitvoering begonnen. Veiligheidsinspectie met brandweer en gemeente Oisterwijk heeft bevestigd dat na uitvoering van het plan onder bepaalde voorwaarden bezoekers mogen worden toegelaten. Afronding in 2018 lijkt haalbaar.

Economiser

Bij de bouw van de stoommachine was men al gericht op energie-efficiënte. Daarom is er bij de installatie van de stoommachine in 1924 al een in Engeland ontwikkelde – en daarom zogenoemde – fuel economiser geplaatst. Door dit apparaat werd met de rookgassen voordat die via de grote schoorsteen de lucht in gingen, het water voorverwarmd voor dat het in de stoomketels tot stoom werd verhit. Van de oorspronkelijk vier economisers rest er nog één. En dat is letterlijk een uniek exemplaar, er is geen tweede in Nederland. SSO heeft al in 2013 met succes bij de gemeente Oisterwijk aangedrongen op behoud.

Inmiddels heeft de gemeente Oisterwijk met het oog op de inrichting van de openbare ruimte van het KVL-terrein SSO gevraagd om mee te denken over een plek voor de economiser. De gemeente draagt zorg voor de fundering en SSO neemt de restauratie en plaatsing op zich.

Het restauratieplan, waarvan indertijd een eerste opzet is gemaakt, moet definitief worden. De economiser zal in de directe nabijheid van de machinekamer komen te staan. Punt van nader onderzoek is hoe te beschermen tegen weersinvloeden. Het daarvoor al eerder gepresenteerde ont-

werp van de Oisterwijkse kunstenaar, Ellen Brouwers verdient hernieuwde aandacht. Wat ook aandacht verdient is de vraag omtrent het eigenaarschap van dit in de openbare ruimte te plaatsen industrieel monument.

5.3.3. Marketingplan

Van systematische bewerking van de markt zoals onder marketing wordt verstaan is tot nu toe geen sprake geweest. Scholen in de gemeente Oisterwijk zijn geattendeerd op excursiemogelijkheden, open draaidagen met daarbij telkens een extra attractie zijn met persberichten bekend gemaakt en tot twee keer toe is het succesvolle evenement "Oisterwijk op Stoom" georganiseerd, dat bezoekers van heinde en verre trok.

De museale functie, die ontwikkeld wordt, moet voor de machinekamer dé publiekstrekker gaan worden. Het totaal aan investeringen in mankracht en Euro's verdient een groter publiek dan tot nu toe wordt bereikt. Vanuit de hiervoor geschetste visie is het logisch een marketingplan te maken in samenwerking met de exploitanten van het ketelhuis. De principeafpraak hiervoor is gemaakt.

5.4. Samenwerking SSO en Polimeks

De SSO is met Polimeks, de huidige eigenaar van het machinegebouw, op basis van gelijkwaardigheid een langdurige samenwerking aangegaan voor het gebruik van de machinekamer.

Daarin is onder andere overeengekomen dat de machinekamer met daarin de stoommachine toegankelijk dient te blijven voor het publiek. De meerwaarde die de vrijwilligers van de SSO aan de machinekamer en stoommachine creëren door de inbreng van hun kennis, kunde, vlijt en arbeid komt daardoor ten goede aan het publiek.

De SSO neemt in die overeenkomst de zorg op zich, om de stoommachine "state of the art" te brengen en te houden. Zo zal de SSO proberen om de authentieke aandrijving en stroomopwekking zover mogelijk en haalbaar is te herstellen. Mede daarvoor krijgt de SSO onbeperkte toegang tot de machinekamer en heeft het eerste recht van gebruik van de machinekamer.

In die overeenkomst is ook uitdrukkelijk bepaald dat Polimeks en de SSO samen gaan aan de machinekamer een museale functie gaan geven. Alleen de vrijwilligers van de SSO mogen evenwel daarbij aan de stoommachine werken en de stoommachine laten draaien.

De hele verdere commerciële exploitatie van het machinegebouw met als onderdeel daarvan de machinekamer komt toe aan Polimeks.

6. Financiële beleid van de SSO

6.1. Algemeen

Het vermogen van de SSO wordt volgens art. 3 van de statuten gevormd door:

1. subsidies en donaties;
2. schenkingen, erfstellingen en legaten;
3. alle andere baten.

6.2. Startkapitaal

Het startkapitaal van de SSO was afkomstig uit twee bronnen:

1. overgebleven gelden uit het project Mijn Mooi Brabant;
2. donaties van bedrijven.

6.2.1. Mijn Mooi Brabant

Mijn Mooi Brabant was een project van de provincie Noord-Brabant uit het jaar 2009, waarin de meest verrommelde plekken van Brabant in beeld werden gebracht, waarna de provincie financiële middelen ter beschikking stelde om die plekken weer netter en vriendelijker te maken.

In dat kader werden 21 plekken in even zo veel gemeenten genomineerd en brachten meer dan 28.000 mensen hun stem uit. De zes meest lelijke plekken werden met de middelen van de provincie Noord-Brabant opgefrist, en vormen nu pronkstukken voor de gemeente. Ook de gemeente Oisterwijk kreeg geld van de provincie, een bedrag van € 892.000,--. Een belangrijk deel van dat geld is besteed aan het opknappen van de machinekamer en van het ketelhuis. Het resterend bedrag, ongeveer € 50.000,-- werd ter besteding aan de SSO ter beschikking gesteld, in het kader van de renovatie van de (buitenkant van de) stoommachine zelf.

6.2.2. Donaties van bedrijven

Maar ook tal van commerciële instellingen maakte het mogelijk om de activiteiten van de SSO te kunnen opstarten. Voorbeelden hiervan zijn:

- de Rabobank Hart van Brabant stelde een bedrag van € 10.000,-- ter beschikking, vooral bedoeld om een aantal verdwenen onderdelen terug te krijgen;
- De Bresser Verhuizingen zorgde voor het vervoeren van meubels die later in een verenigingsruimte kunnen staan;
- De Hair Vrijdag Maris notarissen sponsorde de statuten van de SSO en de inschrijfkosten bij de Kamer van Koophandel;
- HT Repro droeg bij door het leveren van drukwerk;
- Coenradie-gtc heeft de machine en de hele buitenkant van het machinegebouw digitaal ingemeten;
- Teurlings leverde een complete alarminstallatie;
- Communicatiebureau Van Osch ontwierp de huisstijl van de stichting;
- Tegelhuis Oisterwijk zorgde voor de tegels en de tegellijm voor de sanitaire voorzieningen;
- enzovoort, enzovoort, enzovoort.

6.3. Generen van vermogen

Het eigen vermogen van de SSO wordt op dit moment feitelijk gevoed door een aantal bronnen:

1. inkomsten uit de samenwerking met de eigenaar van het machinegebouw, Polimeks;
2. zelfstandig gegenereerde inkomsten.

6.3.1. Samenwerking met Polimeks

Er is tussen de SSO en de eigenaar van het machinegebouw, Polimeks, een langdurige samenwerking aangegaan voor het gebruik door de SSO van de machinekamer, zoals vermeld in onderdeel 5.4 van dit beleidsplan. Op grond van die overeenkomst heeft de SSO de zorg op zich genomen om de stoommachine "state of the art" te brengen en te houden.

De hele commerciële exploitatie van het machinegebouw met als onderdeel daarvan de machinekamer komt toe aan Polimeks. De SSO mag door middel van eigen activiteiten (w.o. sponsoring) echter wel zelf inkomsten genereren ten dienste van de doelstellingen van de SSO.

De financiële dimensie van de samenwerking tussen de SSO en Polimeks luidt daarbij concreet als volgt:

1. Polimeks draagt alle huisvestingskosten van de machinekamer (zoals gas, water en elektra, OZB, waterschapslasten, opstalverzekeringen, onderhoudskosten pand en dergelijke). De SSO draagt de zelf kosten van haar eigen huishouding en haar vrijwilligers en de kosten van het onderhoud van de stoommachine. De SSO wordt/blijft zelf eigenaar van haar gereedschappen en inventaris.
2. Polimeks betaalt aan de SSO een vaste vergoeding ter dekking van de kosten die de SSO op grond van voorstaande zelf draagt. Die vergoeding draagt met ingang van 2019 € 10.000 per jaar (te indexeren volgens CPI).

Over grote projecten en de financiering daarvan plegen de SSO en Polimeks steeds vooraf overleg.

6.3.2. Zelfstandig gegenereerde inkomsten door de SSO

De SSO genereert zelf inkomsten door tal van activiteiten:

1. rondleidingen en fotoshoots;
2. open dagen;
3. verkoop boeken.

Maar los hiervan heeft de SSO veel sponsors die de stoommachine (jaarlijks) een warm hart toedragen, waaronder:

- de Rabobank Hart van Brabant;
- Intergroep Verzekeringen.

Ten slotte kent de SSO een vriendenclub, genaamd "*Amice de vapeur*" die jaarlijks door middel van een financiële bedrage de SSO financieel ondersteunen.

In dit kader is het relevant dat de SSO beschikt over de ANBI-status, en vanaf 01 januari 2012 over de culturele ANBI-status, waardoor giften aan de SSO voor de donateurs extra aftrekbaar zijn:

- particulieren mogen in de aangifte inkomstenbelasting 1,25 keer het bedrag van de gift aftrekken;
- ondernemingen die onder de vennootschapsbelasting vallen, mogen 1,5 keer het bedrag van de gift aftrekken in de aangifte vennootschapsbelasting.

6.4. *Gesepareerd vermogen*

De SSO heeft als beleid om het vermogen ten behoeve van de realisatie van de doelstelling van de SSO te separeren van het vermogen van de bestuursleden. Daarom beschikt de SSO over aparte bankrekeningen bij de Rabobank op naam van de SSO:

1. Rekening-courant, nummer : NL 75 RABO 0112 9867 30
2. Rabo Bedrijfsspaarrekening, nummer : NL 97 RABO 1095 4946 78

Dit, opdat bestuursleden niet kunnen beschikken over het vermogen van de SSO alsof het eigen vermogen van die bestuursleden is. Daardoor is ook gewaarborgd dat de SSO onafhankelijk is van enerzijds de bestuursleden, maar anderzijds ook van de donateurs en begunstigen.

Het bestuur besluit ook over de besteding van de ontvangen middelen. Elke uitgave wordt gefiatteerd in de bestuursvergaderingen. Als de meerderheid van het bestuur geen goedkeuring aan een uitgave wordt verleend, dan komt die uitgave niet ten laste van de SSO.

Elke ontvangst en elke uitgave wordt geadministreerd door de penningmeester. De penningmeester maakt vervolgens elk jaar jaarstukken, overeenkomstig art. 9 van de statuten.

6.5. Actuele financiële positie op 01 januari 2019

Op 01 januari 2019 bedroeg de financiële positie van de SSO als volgt (afgeronde bedragen):

▪ lopende rekening:	€	2.000
▪ spaarrekening	€	<u>42.000</u>
▪ liquide middelen	€	<u>44.000</u>

Dit vermogen is nodig is voor het doel van de SSO, in de zin van het renoveren en in standhouden van de stoommachine. Daarbij streeft de SSO ernaar om van de spaarrekening sowieso € 10.000 in tact te houden als buffer voor onvoorziene kosten en uitgaven.

De SSO heeft verder het volgende financiële beleid:

1. het gehele vermogen van de SSO wordt aangewend in het kader van haar doelstelling: zorgen dat de stoommachine op het KVL-terrein weer gaat en blijft draaien;
2. het beheer van het vermogen van de SSO is zeer risicomijdend;
3. liquide middelen die niet op korte termijn nodig zijn, worden op een aparte spaarrekening gealloceerd;
4. de SSO belegt niet in effecten;
5. bij opheffing van de SSO wordt een eventueel batig saldo conform art. 12, lid 6 van de statuten zoveel mogelijk besteed overeenkomst de bovengenoemde doelstelling van de SSO.

6.7. ANBI-status

6.7.1. Belang van de ANBI-status

De SSO beschikt over de ANBI-status. Bij beschikking afgegeven door de Belastingdienst is de SSO vanaf 26 mei 2010 een ANBI.

Het voordeel van die ANBI-kwalificatie is dat de SSO gebruik kan maken van de gunstige fiscale faciliteiten:

1. een ANBI betaalt geen erfbelasting of schenkbelasting voor erfenissen en schenkingen die de instelling gebruikt voor het algemeen belang;
2. als een ANBI zelf schenkingen doet in het algemene belang, dan hoeft de instelling geen schenkbelasting te betalen;
3. donateurs van een ANBI mogen hun giften aftrekken van de inkomsten- of vennootschapsbelasting;

4. vrijwilligers die voor een ANBI werken, kunnen onder bepaalde voorwaarden een vrijwilligersvergoeding ontvangen. Als vrijwilligers geen vrijwilligersvergoeding ontvangen, dan doen ze in sommige situaties een gift aan een ANBI.

Daarom is het van belang dat de SSO haar status als ANBI behoudt. Vooral omdat giften aan een ANBI aftrekbaar zijn voor de inkomstenbelasting en voor de vennootschapsbelasting. Dat kan als een argument worden gebruikt om giften te stimuleren.

Een gift is aftrekbaar als:

1. de gift gedaan is aan een instelling die bij de Belastingdienst is geregistreerd als een ANBI;
2. de instelling geen tegenprestatie voor de giften levert;
3. de schenker met schriftelijke stukken, zoals bankafschriften of kwitanties, kan aantonen dat hij de gift heeft gedaan;
4. verder moeten de giften meer zijn dan een drempelbedrag en er geldt een maximum voor de aftrek.

En omdat de SSO vanaf 01 januari 2012 gekwalificeerd is als een culturele ANBI, is de gift aan de SSO extra aftrekbaar.

Ook zijn onder omstandigheden kosten die iemand maakt maar niet declareert, als gift aftrek. En als iemand vrijwilligerswerk doet, dan mag hij onder omstandigheden een bedrag aftrekken als gift.

6.7.2. Voorwaarden voor ANBI

Wil de SSO haar status als ANBI behouden, dan moet blijven worden voldaan aan de voorwaarden die aan een ANBI worden gesteld:

1. de instelling moet zich voor minstens 90% inzetten voor het algemeen belang;
2. de instelling en de mensen die daar rechtstreeks bij betrokken zijn, dienen te voldoen aan integriteits-eisen;
3. er moet een actueel meerjaren beleidsplan zijn;
4. er moet een duidelijke omschrijving zijn hoe de gelden geworven, besteed en beheerd worden;
5. de kosten voor de werving en het beheer moeten in redelijke verhouding tot de uitgaven staan;
6. het bestuur mag geen beloning ontvangen;
7. bestuurders kunnen het vermogen niet gebruiken als hun eigen vermogen;
8. er kan niet meer vermogen worden aangehouden dan redelijkerwijs nodig is;
9. bij opheffing gaat het geld naar een algemeen nuttig doel.

Aan alle voorwaarden wordt op dit moment voldaan.

6.8. *Administratieve verplichtingen*

Overeenkomst art. 9 van haar statuten voert de SSO een administratie. Die administratie leidt tot jaarstukken, waarbij van elk kalenderjaar jaarstukken worden gemaakt.

Deze jaarstukken bestaan uit:

1. een balans, bevattende de vermogenspositie van de SSO;
2. een staat van baten en lasten;
3. en een toelichting hierop.

Ten slotte

Deze notitie bevat het Beleidsplan 2019-2024 van de Stichting Stoommachine Oisterwijk. Het is de doelstelling van de SSO om dit meerjaren beleidsplan periodiek te actualiseren.

Oisterwijk, 14 mei 2019

B.M.W. de Witte,
voorzitter.